

ПОЖИВНИЙ РЕЖИМ ДЕРНОВО-ПІДЗОЛИСТОГО ҐРУНТУ ЗА ВИРОЩУВАННЯ ЗЛАКОВИХ ТРАВ

У.М. Карбівська, Ю.О. Турак

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)*

Дослідження балансу поживних речовин сьогодні є однією з основних проблем агрохімії. Це пов'язано з необхідністю систематичного підвищення ефективної родючості ґрунтів, урожайності сільськогосподарських культур і якості отриманої продукції. Баланс поживних речовин допомагає встановити їх винос із ґрунту врожаєм культури і надходження в ґрунт із різних джерел. Якщо витрати поживних речовин внаслідок виносу не компенсуються внесенням добрив, то відбувається поступове виснаження ґрунту і зниження врожаю.

У зв'язку з цим, метою наших досліджень було вивчення впливу багаторічних злакових трав на покращення родючості дерново-підзолистого ґрунту в умовах Передкарпаття.

Дослідження проводились на стаціонарному полігоні кафедри агрохімії і ґрунтознавства, закладеному у 2012 році згідно загальноприйнятої методики. Ґрунтовий покрив дослідного поля представлений дерново-підзолистим поверхнево-оглеєним ґрунтом. Повторення – триразове, облікова площа дослідної ділянки – 25 м². Висівали районовані і перспективні сорти злакових трав: тимофіївка лучна – Карпатська, пажитниця багатоукісна – Коломийська, костриця лучна – Менчульська, грястиця збірна – Станіславська, костриця червона сорт Говерла. В досліді використовували мінеральні добрива: аміачна селітра (34% д.р.); калімагnezій (29 % д.р.); суперфосфат (19 % д.р.) при трьох рівнях удобрення: контроль (без добрив) і N₆₀P₆₀K₆₀, N₉₀P₉₀K₉₀. Погодні умови протягом трьох років досліджень в основному були сприятливими для росту і формування врожаю трав.

Результати досліджень засвідчують, що в умовах Передкарпаття серед злакових трав одержано високу продуктивність на варіантах у тимофіївки лучної сорту Карпатська та грястиці збірної сорту Станіславська, яка становила 4,8 і 4,7 т/га відповідно, при внесенні добрив в дозі N₆₀P₆₀K₆₀ їх продуктивність збільшувалась на 0,1 т/га, а при N₉₀P₉₀K₉₀ – 0,2 – 0,7 т/га.

Аналіз витрат азоту з ґрунту показав, що найбільш інтенсивно цей елемент живлення використовувався тимофіївкою лучною та грястицею збірною – винос із врожаєм становив 87,6 та 85,9 кг/га відповідно. Це обумовлено високою продуктивністю даних культур. Найменші втрати азоту зафіксовані у вівсяниці лучної – 77,4 кг/га, що корелює з найнижчою продуктивністю цього варіанту. Найбільше надходження азоту було зафіксовано на варіанті з тимофіївкою лучною сорту Карпатська + N₉₀P₉₀K₉₀ – 177,3 кг/га, а найменше – на варіанті з кострицею лучною сорту Менчульська – 85,1 кг/га, що на 48,0 % менше, ніж на попередньому варіанті. Сумарний баланс азоту був додатним на всіх варіантах досліді, інтенсивність балансу була

найбільшою на варіанті з кострицею червоною сорту Говерла + $N_{90}P_{90}K_{90}$ і становила 170 кг/га, а ємність балансу на варіанті тимофіївка лучна сорт Карпатська + $N_{90}P_{90}K_{90}$ - 289 %.

За роки проведення досліджень аналіз витрат фосфору та калію показав, що найбільш інтенсивно ці елементи живлення використовувалися тимофіївкою лучною сорту Карпатська + $N_{60}P_{60}K_{60}$ – 27,5 і 82,5 кг/га відповідно. Найменші втрати фосфору та калію були відмічені на варіанті з кострицею лучною сорту Менчульська (21,0 і 63,0 кг/га відповідно), що, на нашу думку, пов'язано з продуктивністю цього варіанту. Баланс азоту, калію та фосфору в ґрунті на всіх варіантах дослідів був позитивним, це свідчить про достатньо високу ефективність злакових трав. Внесення добрив також мало позитивний вплив на баланс.

Отже, вирощування злакових трав на дерново-підзолистих ґрунтах зумовлює підвищення їх родючості, зокрема зростання показників азоту, фосфору та калію.